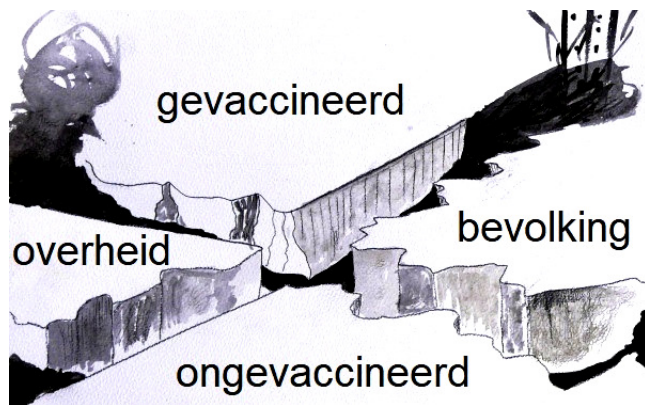

Komt er ooit een Post-corona tijdperk en hoe?

Tjitte Dijkstra, werkgroep Leerhuis Harderwijk

Al meer dan een jaar geleden wilde de werkgroep Leerhuis Harderwijk een avondconferentie organiseren, onder de titel WELKOM IN HET POSTCORONA-

TIJDPERK. Nu weten wij dat er wellicht NOOIT een postcorona-tijdperk komt. Mogelijk moeten wij leven met de dreiging van steeds weer nieuwe varianten. Door alle maatschappelijke ontwikkelingen die de coronacrisis veroorzaakte, hebben wij met elkaar wel nieuwe inzichten ontwikkeld en is onze kijk op de samenleving behoorlijk veranderd. Wij gaan op zoek om daarin meer inzicht te krijgen.

Vanaf het begin van de coronacrisis heb ik uitgebreid onderzoek gedaan. Ik heb veel kranten en tijdschriften gelezen, nieuwe boeken gekocht die over deze crisis gaan en vooral ook ontelbaar veel sites op het internet bekeken. Ook heb ik af en toe aan een zoom-conferentie deelgenomen. Wat heeft al dat rondkijken opgeleverd? Ik vat de ontdekkingen samen in 6 punten:

1. De coronacrisis kun je met allerlei metaforen duidelijker maken

* Het leek alsof de mensheid met de ogen dicht over een gevaarlijk **kruispunt** ging. Daar kwam een ongeluk van en dit ongeluk is voor ons allemaal een "wake up call." Maar hoe komen weer op goede routes, na dit ongeluk? Snappen wij de "wegwijzers" en de "verkeersborden" nog?

* De coronacrisis als een **röntgenfoto**. Om een röntgenfoto goed te begrijpen heb je veel medische kennis nodig en wat biedt de coronacrisis ons aan inzicht? Daar heb je wel wat politieke filosofie of sociologie voor nodig. Ik heb duidelijke artikelen gevonden en daaruit kunnen wij op onze avondconferentie wel een paar heldere citaten lezen.

* Als een **aardbeving**. (zie illustratie nr. 1) Zoals een aardbeving diepe scheuren kan maken in wegen en bruggen, zodat mensen elkaar niet meer kunnen bereiken, legt ook de coronacrisis belemmeringen, waardoor communicatie en samenwerking moeilijk worden.

* Als de uitbraak van een **veenbrand** die al jaren lag te smeulen. Een jaar vóór de coronacrisis schreef de directeur van het Sociaal Cultureel Planbureau (Kim Putters) een boek VEENBRAND over "smeulende kwesties in de welvarende samenleving." Welke smeulende kwesties zien wij in de

coronacrisis uitbreken? Is het vooral ongelijkheid? Zijn het ruzies over identiteit? Of gaat het om rechten en vrijheden? Wat daar onder de grond ook broeit, boven de grond leidt het tot felle reacties.

2. Wij zien duidelijk een golfbeweging in onze stemming.

In het begin was er optimisme, nu is er bezorgdheid over de samenleving.

Het begon met optimisme: SAMEN KRIJGEN WIJ CORONA onder controle. Toen steeds opnieuw bleek dat het nog weer gevaarlijker en lastiger kon zijn, werden de maatregelen strenger en daardoor nam het verzet toe. Dat verzet was soms zó heftig, dat het grote bezorgdheid veroorzaakt: "Kunnen wij met al die tegenstellingen straks weer vreedzaam met elkaar verder en hoe?"

3. De kijk op corona is volledig versplinterd:

Eerst kijken wij naar de groep van de **OPTIMISTEN**.

a. Optimist nr. 1 zegt: "Corona is een viruspandemie, die de hele wereld in de greep houdt. Laten wij samenwerken, voorzorgsmaatregelen nemen en veel mensen vaccineren, dan kunnen wij die pandemie wel in bedwang houden.

SAMEN KRIJGEN WIJ CORONA onder controle, toch?"

b. Optimist nr. 2 zegt: "Corona is helemaal zo gevaarlijk niet. Laat die pandemie maar uitrazen. Er sterven helemaal niet zoveel mensen. Al die voorzorgen zijn meestal overbodig en werken averechts: als je sportscholen sluit, komen er teveel mensen met overgewicht en overgewicht is een risicofactor bij een coronabesmetting. Dus: laten wij vrolijk verder leven en stoppen met die *lock-downs*!"

Die twee groepen optimisten staan af en toe behoorlijk fel tegenover elkaar.

Dan kijken wij naar de **PESSIMISTEN** en de plandemie-theorie

c. Pessimist nr. 1: "Ja, de pandemie is wel echt en gevaarlijk, maar hij wordt door bijna alle regeringen misbruikt om de democratie kapot te maken. De vaccinaties zijn bedoeld om mensen die dat niet willen, hun vrijheid af te pakken en de macht van de

Alleen samen krijgen wij de overheid onder controle

(slogan van anti-vaxers en virusontkenners)

overheid oneindig groot te maken. Die almachtige overheden zijn er waarschijnlijk op uit een communistische wereldregering op te zetten en ons alle privé bezit af te pakken. Dat is een soort "SAMEN" waar ik niet bij wil horen!" Ik zing níet mee.

d. Pessimist nr. 2 gaat veel verder dan de vorige groep. Hij is heel uitgesproken en trekt veel aandacht. Hij keert het hele verhaal om en beweert: "Corona is niet iets wat ons overkomt; het is iets wat ons wordt aangedaan. Daarom spreek ik niet van een pandemie, maar van een plándemie; een geplande actie die de mensheid bedreigt."

In zijn kringen kom je zelfs getallen tegen. Ik las op een site en ik hoorde een voorganger in een kerkdienst vertellen dat men vreest dat kwade machten erop uit zijn om de hele mensheid van 7 miljard terug te brengen naar 0,5 miljard! De lui die dat willen, zijn een paar superrijken, die op deze manier de armoede de wereld uit helpen door gewoon de armen te doden!

Op de site van iemand die de plandemie-theorie aanhangt, las ik een lijstje van maatregelen die de Nederlandse overheid zou hebben ingevoerd om zoveel mogelijk mensen te doden. Hij noemde

de vaccinaties, die volgens hem over een paar jaar massale sterfte zullen veroorzaken en ook de 100 KM maximumsnelheid, waardoor volgens hem nu al veel mensen omkomen. Dat begreep ik niet, dus ik las verder. Wat was zijn verklaring? Autorijden duurt veel langer als je maar zo langzaam mag en het is dan zó saai, dat je erbij in slaap valt en dat levert extra verkeersdoden op. Precies wat "Den Haag" wil. Als een cabaretier zoiets vertelt, wil ik er nog wel om lachen, maar dit werd zwart op wit geschreven als een aanklacht tegen de NL-regering. Wat voor moreel kompas heb je dan?

Tussen de aanhangers van de plandemie-theorie, zitten ook lui die de suggestie levend houden dat er "achter de schermen" vooral een paar rijke families aan de touwtjes trekken. Daarin horen wij een echo van het oude verhaal over de Wijzen van Zion die als een grote octopus of gifslang de wereld in de greep houden. Op onze avondconferentie, later dit jaar, gaan wij hier nog wat dieper op in.

4. De polarisatie is sterk toegenomen. Waar zien wij die polarisatie? Vooral in opiniestukken in kranten en in het politieke debat, maar ook op straat, waar je allerlei stickers ziet, zoals NOS=FAKENEWS. Op een **bord bij een demonstratie** stond te lezen: "*Er zijn mensen die denken dat de overheid voor hen zorgt en er zijn mensen die denken!*"

5. Binnen de wereldwijde religieuze gemeenschappen van joden, christenen en moslims, zijn de breuklijnen en de polarisatie ook zichtbaar. Als je binnen Nederland kijkt naar het religieuze landschap, dan zien wij dat de grote volkskerken, de Protestantse kerken en de Rooms katholieke parochies meestal heel voorzichtig zijn, zoals de overheid ook aanbeveelt, maar in de vrije kerken zien wij in

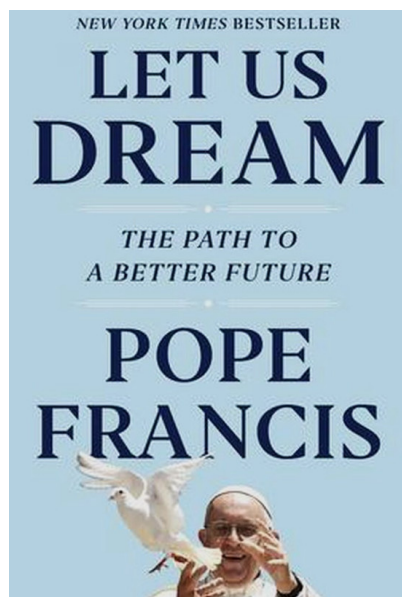
allerlei dorpen en steden een andere trend. Daar worden vieringen gehouden met honderden bezoekers en in de preken klinkt heftige kritiek op de overheid. Ik hoorde een voorganger een Bijbelstudie geven, waarin hij de situatie van Daniël en koning Nebukadnesar vergeleek met onze verhouding tot de overheid. Daniël bleef trouw aan zijn eigen geloof terwijl de koning van Babel absolute onderwerping en aanbidding eiste. Of de ene koning dreigde met een brandende oven en de andere met een kuil vol leeuwen, Daniël hield vast aan zijn geloof in de Ene ware God. De voorganger in die vrije kerk, hield zijn gemeente voor dat van hen tijdens de coronacrisis hetzelfde verwacht wordt: gehoorzaam de overheid dus niet!

(N.B. Het is niet onze bedoeling vrije kerken in een kwaad daglicht te stellen. Een Bijbelstudie over de houding van gelovigen ten aanzien van machthebbers is ook in deze tijd waardevol. Om vervolgens de Nederlandse regering te vergelijken met koningen uit een ver verleden die eisten als God te worden aanbeden, vraagt wel om goede argumenten. In de kringen van de vrije kerken wordt hierover een debat gevoerd en de voorgangers die oproepen tot verzet tegen de overheid, krijgen kritiek van collega's en vanuit hun koepelorganisaties.)

In orthodox-joodse gemeenschappen was veel vertraging met het vaccineren. Ook hield men bij massale bijeenkomsten geen afstand. Dat leidde zeker tot extra slachtoffers. (Op www.timesofistael.com is hierover veel informatie te vinden.)

In kringen van moslims is het niet gebruikelijk om een advies van een arts op de IC serieus te nemen als er gezegd wordt: "Ga nu maar naar huis om te sterven, want wij kunnen niets meer voor u doen,". Een Turks ambulancevliegtuig haalde tientallen zulke opgegeven patiënten op uit Europa, ook vier uit Nederland. Eén van die vier kwam na maanden genezen terug. De andere drie stierven in Turkije. Deze gebeurtenissen hebben het vertrouwen van moslims geschaad.

Er zijn veel religieuze leiders die heldere en wijze woorden over de coronacrisis hebben gesproken.

Ik heb het boekje van paus Franciscus gelezen: "Let us dream." Ik laat een citaat horen. Hij schrijft: "De coronacrisis heeft een andere pandemie onder de aandacht gebracht: wij zijn al heel lang geleden besmet met het virus van de onverschilligheid."

Hij ziet de crisis ook als een kans en hij nodigt de VN uit om een *laboratorium voor de vrede* te zijn.

Ook Tom Wright reikt in zijn boek "God en de pandemie" inspirerende gedachten aan. Hij analyseert veel reacties op de coronacrisis en hij vindt dat daarin teveel achterom wordt gekeken. Gelovigen moeten juist vooruit kijken en niet theoretisch denken, maar praktisch handelen. Tijdens onze avondconferentie vinden wij nog wel een paar citaten van Franciscus en Wright

die het lezen waard zijn om over door te praten.

Wereldwijd zal het thema "hoe nu verder?" een belangrijk onderwerp zijn in interreligieuze gesprekken. Het parlement van wereldreligies (hoofdkwartier Chicago) laat zich niet van de wijs brengen door corona. Zij blijven gericht op een gezamenlijke toe-

komst voor de mensheid en die koers houden zij vast door "*action in compassion.*"

6. Corona in de kunst. Hoe zijn kunstenaars (dichters, songwriters en cartoonisten) met de ontwikkelingen omgegaan? (De winnaar van de Inktspotprijs 2021 had een cartoon getekend waarin de coronacrisis en de migratiecrisis werden gecombineerd.)

Ik ben vooral onder de indruk van de talloze cartoons die wereldwijd zijn verschenen. Die cartoons kunnen helpen ons inzicht nog aan te scherpen, maar cartoons kunnen ook relativeren.

Een vriendelijke knipoog kunnen wij in deze spannende tijd ook wel gebruiken, toch? (Vanwege auteursrechten kunnen wij in dit artikel geen cartoons laten zien. Tijdens onze avondconferentie is dat anders en dan kunnen wij veel vertonen en bespreken.)

De werkgroep Leerhuis Harderwijk, hoopt dat wij over een paar maanden onze avondconferentie over dit onderwerp kunnen houden. Of het dan post-corona is of niet, u bent dan in elk geval hartelijk welkom.

Tot dan.....

Harderwijk, 18 januari 2022